

Трещов Мирослав Миколайович,
професор кафедри управління та адміністрування
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ,
доктор наук з державного управління

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ ЩОДО ДОСЯГНЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В УКРАЇНІ

За визначенням UNICEF гендерна рівність означає, що жінки і чоловіки, дівчата та хлопці мають однакові права, доступ до ресурсів, можливості та захист. При цьому не вимагається, щоб дівчата та хлопці або жінки й чоловіки були однаковими або поводитись однаковим чином [4].

Досягнення гендерної рівності серед іншого вимагає ліквідації злочинів щодо жінок і дівчат як торгівля людьми, вбивства, насильство під час військових дій, гендерний та інші види пригноблення.

В ООН наголошують, що незважаючи на значну кількість міжнародних угод, які підтверджують права людини, жінки з більшою імовірністю, ніж чоловіки є бідними і неписьменними. Вони мають менший доступ до права власності, кредитування, навчання та зайнятості. У більшості випадків жінки порівняно з чоловіками є менш політично активними та з більшою імовірністю наражаються на домашнє насильство [3].

Рух щодо досягнення гендерної рівності, який активізувався в другій половині минулого сторіччя, досяг значного прогресу щодо скорочення нерівності в економічному, соціальному, політичному та культурному житті суспільства. Помітнішою стає роль жінок в бізнес-середовищі, трудових відносинах, а особливо в політичній сфері. Збільшується кількість жінок, які займають посади голів країн, членів їх урядів, депутатів, голів органів місцевого самоврядування тощо. З іншого боку розширюються й права чоловіків, які в патріархальному суспільстві вважалися суто жіночими, зокрема в сфері родинних відносин. Так, законодавством багатьох країн передбачається право чоловіків на отримання декретної відпустки, соціальних виплат і преференцій на дітей.

Українське суспільство знаходиться в загальному тренді боротьби за гендерну рівність, провідниками якого є постіндустріальні країни світу. Попри значні успіхи в галузі прийняття відповідного законодавства залишаються невирішеними проблеми щодо його імплементації, приховані форми дискримінації досі існують, а ступінь їх поширення зростає в регіонах зі

зниженням рівня індексу людського розвитку, проявляється диспаритет у галузі основних прав людини, у доступі до ресурсів й економічних можливостей.

Від гендерних розривів найбільш страждають жінки, зустрічаючись з перепонами в реалізації свого соціально-економічного потенціалу. Проте від цих негативних явищ зазнає втрат і суспільство загалом, прогрес якого уповільнюється через неможливість використання повною мірою можливостей жінок щодо інтелектуального, соціального, політичного бізнесового та інших аспектів розвитку. Тому досягнення гендерної рівності є одним з ключових моментів посилення конкурентоздатності та безпеки країни, зростання ефективності державного управління, підвищення рівня добробуту населення та розширення можливостей громадян щодо самореалізації.

Вирішення проблеми гендерної рівності полягає у впровадженні не лише законодавчих новацій, але й соціальних змін, змін у свідомості громадян, об'єктивного погляду на проблеми. Особлива увага органів державної влади та інститутів громадянського суспільства має концентруватися на питаннях становища жінок, особливо в тих проблемних сферах, де зберігаються приховані форми дискримінації. Крім того, на законодавчому рівні необхідно напрацювати спеціальні заходи щодо забезпечення рівних можливостей жінок і чоловіків, дівчаток і хлопчиків з реалізації своїх прав, доступу до ресурсів та захисту, вирівнювання їх соціального статусу.

Одним з останніх законодавчих актів, які покликані створити сприятливі умови для досягнення гендерної рівності, стала Концепція реалізації державної політики у сфері сприяння розвитку соціально відповідального бізнесу в Україні на період до 2030 року. Концепція спрямована на забезпечення в Україні сталого економічного зростання, пришвидшення інтеграційних процесів приєднання до ЄС, організації економічного співробітництва та розвитку, що потребує запровадження сучасних механізмів взаємодії держави, бізнесу та інститутів громадянського суспільства, що дадуть змогу посилити взаємну відповідальність усіх учасників суспільного життя, та передбачає реалізацію комплексу заходів спрямованих на згладжування гендерних диспропорцій в галузі трудових відносин, зокрема, зайнятості і рівня заробітної плати, бізнес-середовища, доступу до інформаційних ресурсів і об'єктів громадського та цивільного призначення, благоустрою, транспортної інфраструктури, дорожнього сервісу для соціально вразливих категорій громадян [1].

Слід зазначити, що з початком збройного конфлікту на сході України та пандемії COVID-19 значно прискорилися процеси формування громадянського суспільства, в тому числі й рівень розвитку соціально відповідального бізнесу, розширилися напрями соціально-економічного розвитку, які реалізуються суб'єктами господарської діяльності на добровільних засадах. Українське бізнес-середовище вперше в історії незалежності почало масово спрямовувати кошти на допомогу військовим формуванням та внутрішньо переміщеним особам, надавати на добровільній і безоплатній основі професійні послуги з розроблення проектів актів законодавства з метою його модернізації з урахуванням практик найбільш розвинених країн світу та інтеграції в європейській правовий простір.

В рамках волонтерських проектів розширюється участь суб'єктів господарювання у вирішенні таких питань, як забезпечення житлом і працевлаштування внутрішньо переміщених осіб, лікування та адаптація військовослужбовців, будівництво соціального житла, забезпечення закладів охорони здоров'я медичним обладнанням, будівництво та облаштування шкіл і дитячих будинків, реалізація соціальних проектів, що сприяє покращенню ділової репутації вітчизняних бізнес-проектів на міжнародних ринках, а в довгостроковій перспективі – покращенню репутації та іміджу України як держави на фоні прискорення загальносвітових глобалізаційних та інтеграційних процесів.

Державна політика розвитку соціальної відповідальності бізнесу щодо досягнення гендерної рівності в Україні передбачає досягнення таких результатів:

- вирівнювання диспропорції у рівні оплати праці чоловіків і жінок та топ-менеджменту суб'єктів господарювання і працівників з низькою кваліфікацією;
- забезпечення рівних можливостей для працівників у вирішенні питань працевлаштування без дискримінації за гендерною ознакою;
- створення нових робочих місць, у тому числі для внутрішньо переміщених осіб та осіб з обмеженими фізичними можливостями і особливими потребами;
- створення безпечних і здорових умов праці, а також зниження рівнів виробничого травматизму та професійної захворюваності;
- зменшення корупційних проявів;
- поширення кращого досвіду світового досвіду з ведення соціально відповідального бізнесу щодо етичної та добросесної поведінки;
- забезпечення відкритості та доступності інформації про діяльність суб'єкта господарської діяльності, зокрема, в форматі збільшення кількості добровільних публічних

звітів суб'єктів господарської діяльності, що містять інформацію щодо здійснення суб'єктами бізнес-середовища заходів із впровадження стандартів ведення соціально відповідального бізнесу;

- створення на державному рівні та рівні органів місцевого самоврядування сприятливих правових, фінансових і організаційних умов для розвитку соціально відповідального бізнесу [1];

- збільшення кількості суб'єктів бізнес-середовища, які розробляють і реалізують власні стратегії розвитку та проекти соціальної відповідальності.

Серед результативних статистичних показників реалізації державної політики розвитку соціальної відповідальності бізнесу щодо досягнення гендерної рівності, які корелюються з адаптованими для України Цілями сталого розвитку до 2030 року, виокремимо такі: підвищення рівня співвідношення середньої заробітної плати жінок і чоловіків з до 85 відсотків у 2030 році; зниження децильного коефіцієнту до 15 разів; зростання середньомісячної заробітної плати до рівня 2015 року в 8,5 раза; підвищення частки об'єктів інфраструктури, облаштованих з урахуванням потреб осіб з інвалідністю з менш, ніж 90 % у 2030 році [2].

Необхідність подолання гендерної нерівності в Україні та світі зумовлена як соціально-політичними та історичними чинниками розвитку держави, так і вадами розвитку бізнес-середовища і кооперації між органами державної влади та суб'єктами господарювання, зокрема: низьким рівнем корпоративної культури, низьким рівнем усвідомлення суспільством ролі бізнесу та необхідності соціального діалогу між усіма рівнями стейкхолдерів щодо подолання дискримінаційних проявів за гендерною ознакою. Одним з найбільш важливих кроків на шляху до поліпшення іміджу України як гендерно недискримінаційної держави та набуття високого рівня ділової репутації вітчизняних бізнес-структур є формування державної політики у сфері сприяння розвитку соціально відповідального бізнесу, що є одним з найважливіших рушіїв вирівнювання соціальних і економічних диспропорцій, розвитку громадянського суспільства, налагодження суспільного діалогу та покращення якості життя українців.

Список використаних джерел

1. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері сприяння розвитку соціально відповідального бізнесу в Україні на період до 2030 року: розпорядження Кабінету

Міністрів України від 24 січ. 2020 р. № 66-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/66-2020-%D1%80>.

2. Цілі Сталого Розвитку: Україна: національна доповідь Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, 2017. URL : <https://cutt.ly/XfsOxqG>.

3. Gender equality. United Nations Population Fund. UNFPA. URL: <https://www.unfpa.org/gender-equality>.

4. LeMoynes R. Promoting Gender Equality: An Equity-based Approach to Programming. Operational Guidance Overview in Brief. UNICEF, 2011. URL: https://www.unicef.org/gender/files/Overarching_2Pager_Web.pdf.